

זמני השבת (ת"א):

כניסת השבת: 16:37

יציאת השבת: 17:36

ט"ו טבת תשע"ז

גיליון מס' 300

שאל אביר ויגיד

שאלות ותשובות על הפרשה

עונג שבת

אחוה ורעות בין אחים

אחד המנהגים היפים ביותר, הוא הרגע שבו ההורים מברכים את ילדיהם לפני סעודת ליל השבת.

ברכת הבנות מזכירה את אמהות האומה, אך אצל הבנים מוזכרים מנשה ואפרים.

מדוע נבחרו אפרים ומנשה להיכלל בברכה החשובה והמסורתית הזו, במקום שלושת האבות?

ובכן, אפרים ומנשה היו האחים הראשונים בעולם היהודי, שלא שררה ביניהם כל איבה או מחלוקת.

שני בניו של אברהם אבינו - יצחק וישמעאל - לא הצליחו להסתדר זה עם זה, כשהמריבות ביניהם מייסדות את הבסיס לעימות הישראלי-ערבי, עד היום. בדור הבא, אצל שני בניו של יצחק - יעקב ועשו - עשו ניסה להרוג את יעקב, כשהוא מורה לצאצאיו להמשיך ולרדוף את בניו של יעקב.

אפילו בדור שלאחריו, אצל בניו של יעקב, האחים הם שמכרו את יוסף.

אפרים ומנשה מייצגים מערכת יחסים אידיאלית, הקוטעת את הרצף הזה. עובדה זו גם מסבירה לנו מדוע מחליף יעקב בין שתי ידיו, כאשר הוא מברך את אפרים הצעיר, לפני מנשה הבכור. על ידי החלפה זו, יעקב ביקש להצביע על העובדה, שבין שני האחים, לא שררה כל יריבות או מחלוקת.

הורים המברכים את ילדיהם בערב שבת, מנציחים את כוונתו של יעקב. משום שאין בעולם ברכה גדולה יותר, מאשר השכנת שלום בין אחים. אמר דוד המלך בספר תהילים: "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד".

זוהי הנחת שהקב"ה מאחל לכל יהודי בעולם כולו.

הרב שרגא סימונס/אש התורה

1. כמה שנים חי יעקב במצרים ומהם שנות חייו? (מ"ז, כ"ח) יעקב חי במצרים 17 שנה, הוא הגיע למצרים בן 130 שנה, ושנות חייו היו 147 שנה.

2. מדוע משיב יעקב דווקא את יוסף מכל בניו שלא יקברוהו במצרים? (מ"ז, כ"ט רש"י) כי יעקב ידע שביכולתו של יוסף לעשות זאת כיוון שהוא השליט במצרים.

3. מהו "חסד ואמת" שמבקש יעקב מיוסף? (מ"ז, כ"ט רש"י) חסד שעושים עם המתים שזה חסד של אמת שלא מצפים לתשלום גמול.

4. מהן הסיבות שמונה יעקב לאי רצונו להיקבר במצרים? (מ"ז, כ"ט רש"י) כיוון שסופה של מצרים שעפרה יהיה כינים, וכן כי המתים של חוץ לארץ עוברים צער גלגול מחילות, וסיבה נוספת - שהמצרים לא יעשו אותו לעבודת אלילים.

5. כיצד ידע יוסף שאביו חולה? (מ"ח, א' רש"י) אפרים נכדו שהיה תלמידו ולומד עימו בארץ גושן הלך למצרים והודיע ליוסף שאביו חולה.

6. ממה חושש יעקב בצוותו את יוסף לקבור אותו בא"י? (מ"ח, ז' רש"י) יעקב חושש שיש בליבו של יוסף עליו על שלא קבר את רחל אימו במערת המכפלה, אלא בדרך לבית לחם.

7. כיצד יעקב מסביר ליוסף את מעשהו זה? (מ"ח, ז' רש"י) יעקב אומר ליוסף: דע לך שעל פי הדיבור קברתי אותה שם, כדי שתהיה לעזרה לבניה, שכשיצאו לגלות יעברו דרכה והיא יוצאת ובוכה ומבקשת עליהם רחמים.

8. כשיעקב ראה את מנשה ואפרים הוא שאל "מי אלה?" וכי לא ידע מי הם? (מ"ח, ח' רש"י) יעקב ידע מי הם, אלא שכאשר בא לברכם השכינה נסתלקה ממנו, לפי שעתידין לצאת מהם ירבעם ואחאב ויהוא, ולכן שאל: מהיכן יצאו אלו שאינם ראויים לברכה.

9. מדוע שם יעקב את יד ימינו על ראש אפרים שהוא הצעיר ולא על ראש מנשה שהוא הבכור? (מ"ח, י"ט רש"י) כי אומנם ממנשה יצא גדעון שהקב"ה יעשה נס על ידו, אך מאפרים יצא יהושע בן נון שינחיל את הארץ וילמד את העם תורה, ושמו יתפרסם בגויים כשיעמיד חמה בגבעון וירח בעמק איילון במלחמה בגבעון.

10. יעקב אמר לבניו "האספו ואגידה לכם". מדוע היה צריך לאסוף אותם? (מ"ט, א' מעם לועז) כי הם היו מפוזרים בכל ארץ מצרים, ולכן בא מלאך ואסף אותם.

11. מה רצה יעקב לומר לבניו כשאסף אותם לפני מותו?

אחדות

אדם זקן ושבע ימים כינס את עשרת ילדיו אל ביתו ואמר: "אני נאסף אל עמי, ברצוני לצוות לכם את עיקר העיקרים".
הוא לקח חפיסת שיפודי-עץ וחילק לכל ילדיו. כל אחד קיבל שיפוד אחד.

אמר להם אביהם: "נסו כל אחד מכם לשבור את שיפוד-העץ".

כל ילד אחז בשתי ידיו את שיפוד העץ ובקלות שבר את שיפוד-העץ לשניים.

"עכשיו" אמר אביהם, "כל אחד יקח עשרה שיפודים וינסה לשבור את כולם יחד!" נטלו הילדים עשרה שיפודים אחזו בשתי ידיהם וניסו לשבור.

המשימה לא היתה פשוטה ובאמת לא הצליחו הילדים לשבור את השיפודים.

אמנם לכופף אותם הם הצליחו אך לשבור לא. אמר להם אביהם: "זוהי צוואתי אליכם - כאשר

אחזתם שיפוד אחד בקלות יכולתם לשבורו, אך כאשר אספתם עשרה כבר לא יכולתם! כך גם אתם בני היקרים, אם כל אחד יהיה לעצמו, יחשוב רק על עצמו וטובתו יהיה קל מאד לשבורו.

אך אם תהיו מאוחדים - אחד בשביל כולם וכולם בשביל אחד יהיה מאד קשה לשבור אתכם!"

יעקב אבינו לפני מותו קורא לבניו ואומר: "הֲאֶסְפוּ וְאָגִידָה לָכֶם אֶת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים." (בראשית מט', א').
רצה יעקב אבינו לגלות לבניו את הקץ, מה יקרה איתם באחרית הימים אך נעלמה ממנו הנבואה.

אך גילה להם לבסוף את הסוד להצלחה - "הִקְבְּצוּ וְשִׁמְעוּ, בְּנֵי יַעֲקֹב, וְשִׁמְעוּ, אֶל-יִשְׂרָאֵל אֲבִיכֶם." (שם, מט', ב').

הסוד להצלחה שלכם הוא - 'הקבצו'! אם תהיו קבוצים ומאוחדים תוכלו לעבור את הגלות האחרונה באחרית הימים (הרש"ר הירש).

סוד ההצלחה בכל דבר בחיים הוא - אחדות! כאשר קבוצת אנשים מתאחדים הם מעצימים את כוחם, יש באפשרותם לבצע שינויים, להתקדם וליזום.

אך לא רק... כאשר יש אחדות נוצרת גם אהבה, אהבת אחים, אהבת איש לרעהו...

ועל-ידי האהבה שוכן בורא עולם ביניהם ומסייע להצלחה.

אם אנו רוצים הצלחה, הגשמה של נבואות הנחמה הרבה תלוי באחדותנו.

גם אם החבר לא בדיוק חושב כמוך, לא נראה וצועד בדרך שלך השתדל לאהוב אותו... הרי לכולנו יש מטרה משותפת - גאולה!

לימוד יומי

(מ"ט, א' רש"י)

יעקב רצה לגלות להם את הקץ ומתי תבוא גאולתם, אך נסתלקה ממנו השכינה ולכן התחיל לומר דברים אחרים.

12. בברכת יעקב לראובן הוא

אמר עליו "פחז כמים", למה התכוון יעקב? (מ"ט, ד' רש"י)

שראובן היה בכור ולו היתה ראויה הכהונה, אך לא קיבל אותה כיוון שהוא פחז ומיהר להראות כעסו בעניין בלהה ולא, כמו מים הממהרים למרוצתם.

13. מדוע ברך יעקב את

שמעון ולוי ביחד באומרו "שמעון ולוי אחים"?

(מ"ט, ה' רש"י) שהם היו אחים בעצה אחת על הריגת

שכם בן חמור בעניין אחותם דינה, והם היו בעצה אחת בעניין יוסף שאמרו "לכו ונהרגהו".

14. באילו מקרים שיקרו בעתיד

ביקש יעקב עליהם: "בסודם אל תבוא נפשי ובקהלם אל תחד כבודי" - שלא יזכירו את שמו בעניינים אלו? (מ"ט, ו' רש"י)

בסודם - בעניין זמרי בן סלוא שהיה משבט שמעון, ששבט שמעון התקבצו והביאו את המדיינית לפני משה ואמרו לו שאם היא אסורה אז מי התיר לו את ציפורה שהיתה מדיינית.

בקהלם - במחלוקת קרח שנחלקו על משה ואהרון, וקורח היה משבט לוי.

15. למה מדמה יעקב את יהודה

בברכתו? (מ"ט, ט' רש"י)

מדמה אותו לגור אריה, שהוא יהיה שבט המלוכה.

16. מהי הברכה שקיבל זבולון?

(מ"ט, י"ג רש"י)

"לחוף ימים ישכון", שתהיה נחלתו לחופי הים, וכל האוניות יצטרכו לעבור בתחומו ופרנסתו מכך תהיה בשפע.

17. למה מדמה יעקב את יששכר

ומדוע? (מ"ט, י"ד רש"י)

מדמה אותו לחמור גרם, חמור בעל עצמות, לומר ש כמו שהחמור חזק כשמטעינים עליו משאות כבדים, כך יששכר יסבול את עול התורה, שנאמר: "ומבני יששכר יודעי בינה" שהיו חכמים והיו להם 200 ראשי סנהדראות שלימדו תורה.

18. היכן ראינו אחווה בין שני

שבטים?

ראינו אחווה בין יששכר וזבולון, ששבט יששכר היו יושבים באוהלה של תורה ושבט זבולון מפרנסים אותם והיה להם חלק בתורתם.

19. על מי ניבא יעקב כשברך את

דן ואמר "דן ידין עמו"? (מ"ט, ט"ז רש"י)

התנבא על שמשון שנקם בפלישתים ועזר לעמו והוא היה משבט דן.

20. מדוע בכו המצרים 70 יום על

יעקב? (נ', ג' רש"י)

40 יום לחניטה ו-30 יום לבכי, לפי שבאה להם ברכה בזכותו, שהרעב פסק ומי הנילוס היו מתברכים.

חלימוד בעלון מוקדש

לרפואת אלרואי בן אורטל, לרפואת אמונה בת שרה וללידה קלה

לעילוי נשמת ר' יוסף בן דוד הכהן ז"ל

לקבלת העלון כל יום רביעי באימייל ניתן לפנות ל: ShealAvicha@gmail.com

לארכיון העלונים: www.pirsuma.com/shal_avicha